

پست‌مدرنیسم؛ عملکرد مبتنی بر شواهد در پرستاری: یک مطالعه مروری روایتی

طاهره گیلوری^۱، ابوالفضل رهگوی^۲، سهیلا زابلی پور^۳، لیلیا رفیعی-وردنجانی^۴، مسعود فلاحی خشکتاب^{۵*}

تاریخ دریافت ۱۴۰۲/۰۹/۰۲ تاریخ پذیرش ۱۴۰۲/۱۲/۱۹

چکیده

پیش‌زمینه و هدف: پست‌مدرنیسم یک جریان تحول‌گرایانه فکری، اجتماعی، فرهنگی، هنری و اخلاقی در دوران معاصر است. نظریه‌پردازان پرستاری، پست‌مدرنیسم را برای تدوین و ارائه برنامه مراقبتی، مهم و ضروری می‌دانند زیرا بازنه‌اندیشی، تفکر انتقادی و آموزش و عملکرد مبتنی بر شواهد از مفاهیم اصلی این تفکر فلسفی است. مطالعه حاضر باهدف مرور ادبیات و شواهد موجود در مورد پست‌مدرنیسم به‌عنوان رویکرد مبتنی بر شواهد پرستاری انجام شد. **مواد و روش کار:** در این مطالعه از روش مرور روایتی غیر نظام‌مند استفاده شد. جستجوی مقالات با استفاده از کلیدواژه‌های Postmodern, Postmodernism, Evidence-based Practice, Nursing و معادل فارسی آن‌ها: پست‌مدرن، پست‌مدرنیسم، عملکرد مبتنی بر شواهد و پرستاری انجام شد. جستجوی مقالات فارسی و انگلیسی در پایگاه‌های اطلاعاتی داخلی SID و Magiran و خارجی PubMed، ProQuest و Science Direct بدون محدودیت زمانی و متدولوژیک انجام گرفت. در مجموع ۲۰۷ مقاله پیدا شد، که پس از بررسی مقالات، تعداد ۱۸ مطالعه بر اساس معیارهای ورود و خروج، جهت استخراج داده‌ها ارزیابی و تحلیل شد.

یافته‌ها: نتایج نشان داد که پنج ویژگی پست‌مدرنیسم در عملکرد مبتنی بر شواهد پرستاری شامل، تمرکززدایی در عملکرد مراقبتی،^۱ توجه به ارزش‌های بیمار،^۲ تقویت تصمیم‌گیری و استدلال بالینی،^۳ تأمل و تفکر نقادانه در شواهد^۴ و تعامل و ارتباط درمانی^۵ است.

بحث و نتیجه‌گیری: از آنجایی‌که نظریه پست‌مدرنیسم مفاهیم مشترک بسیاری با رویکرد مبتنی بر شواهد دارد و استفاده از این دیدگاه موجب افزایش استانداردهای آموزش و مراقبت در پرستاری می‌شود، لذا پیشنهاد می‌گردد استفاده از این رویکرد مورد توجه پرستاران محترم قرار گیرد. همچنین اساتید و مربیان بالینی پرستاری و مدیران پرستاری اهتمام بیشتری به کاربست این مهم داشته باشند.

کلیدواژه‌ها: عملکرد مبتنی بر شواهد، پرستاری، پست‌مدرنیسم

مجله پرستاری و مامایی، دوره بیست و یکم، شماره دوازدهم، پی‌درپی ۱۷۳، اسفند ۱۴۰۲، ص ۹۴۴-۹۵۸

آدرس مکاتبه: تهران، اوین، بلوار دانشجو، خیابان کودکیار، دانشگاه علوم توان‌بخشی و سلامت اجتماعی - ساختمان خانم دکتر مداح (پاویون شماره ۴) - طبقه دوم - گروه آموزشی پرستاری. تلفن: ۰۲۱-۲۲۱۸۰۰۳۶

Email: fallahi@uswr.ac.ir

اخلاقی در دوران معاصر است (۲-۵) که از بطن مدرنیسم آمده است و موجب تکامل آن می‌شود (۶-۹).

تفکر پست‌مدرنیسم در اواخر دهه ۶۰ میلادی ظهور پیدا کرد و به‌سرعت در سراسر اروپا و آمریکا به‌ویژه در جمع دانشگاهیان اشاعه و گسترش یافت (۱۰، ۱۱). پست‌مدرن‌ها که بر روی نسبی‌گرایی، کثرت‌گرایی، بی‌اعتباری فراروایت‌ها، توجه به گفتمان و زبان تکیه

مقدمه

پست‌مدرنیسم، مجموعه‌ای از نظریه‌های ساختارشکنانه در مورد معماری، هنر، فرهنگ و ادبیات است که به‌عنوان جهان‌بینی خاص در چند دهه گذشته، محسوب می‌شود (۱). این مجموعه پیچیده، جریان‌ی تحول‌گرایانه از نظر فکری، اجتماعی، فرهنگی، هنری و

^۱ دانشجوی دکتری پرستاری، گروه پرستاری، دانشگاه علوم توانبخشی و سلامت اجتماعی، تهران، ایران

^۲ مربی پرستاری، گروه پرستاری، دانشگاه علوم توانبخشی و سلامت اجتماعی، تهران، ایران

^۳ دانشجوی دکتری پرستاری، گروه پرستاری، دانشگاه علوم توانبخشی و سلامت اجتماعی، تهران، ایران

^۴ دانشجوی دکتری پرستاری، گروه پرستاری، دانشگاه علوم توانبخشی و سلامت اجتماعی، تهران، ایران

^۵ استاد پرستاری، گروه پرستاری، دانشگاه علوم توانبخشی و سلامت اجتماعی، تهران، ایران (نویسنده مسئول)

چراکه برای ارائه خدمات مبتنی بر نیازهای روز به بیماران، نیاز به همگام شدن با دنیای جدید وجود دارد (۲۶، ۲۷).

تفکر فلسفی پرستاران می‌تواند تأثیرات قابل‌توجهی بر توسعه برنامه‌های مراقبت از بیمار داشته باشد (۲۸، ۲۹). تحت تأثیر مفروضات پست‌مدرن، مراقبت پرستاری می‌تواند بر کثرت، احترام به تفاوت‌های فرهنگی و فردی، نسبی‌گرایی حقیقت یا واقعیت، گفتمان سازنده، دیدگاه‌های متفاوت نسبت به دانش خاص، موقعیت‌یابی و همچنین گوش دادن به صداهاى مختلف تأکید کند (۲۹). پست‌مدرنیست‌ها هر نوع تمرکزگرایی را رد می‌کنند و برخلاف در نظر گرفتن یک حقیقت محوری در زندگی، کار می‌کنند (۲۹) از این‌رو تمرکززدایی در برنامه مراقبت از بیمار، طرح برنامه‌های مشارکتی و چند رشته‌ای مراقبت از بیمار و استفاده از به‌روزترین شواهد بالینی موجود در امر مراقبت از بیماران، از جمله ارزش‌های این تفکر فلسفی در حوزه پرستاری هستند (۳۰، ۳۱).

مراقبت پرستاری در جهان امروز دارای نگاه فلسفی تکثرگرایانه است (۳۲، ۳۳). در این دیدگاه اعتقاد بر این است که توجه به تمامی افکار و ارزش‌ها و رویکردها برای ارائه یک مراقبت ایمن و با کیفیت لازم است (۳۰). پرستاران پست‌مدرن در زمینه کاری خود با این دیدگاه کل‌گرایانه باید در پی ارائه مراقبتی جامع‌نگر و مبتنی بر ارزش‌های فردی بیمار باشند (۲۹). هرچقدر پرستاران بتوانند در ارائه مراقبت از بیماران به روز و مبتنی بر جدیدترین شواهد عمل کنند، دستیابی به ارتقاء سلامت و ایمنی بیمار که هدف مهم خدمات پرستاری است، بیشتر امکان‌پذیر خواهد بود (۳۴).

پرستاری مبتنی بر شواهد، ابتدا در پزشکی و سپس در سایر رشته‌ها مانند پرستاری، روانشناسی و سایر رشته‌ها گسترش پیدا کرد که از اصول اولیه آن این است که همه تصمیم‌گیری‌های بالینی باید بر اساس مطالعات تحقیقی و اجرای آن به‌منظور ارتقای کیفیت مراقب از بیمار حاصل شود (۳۵). پرستاری مبتنی بر شواهد فرآیندی است که در طی آن پرستار می‌تواند با استفاده از شواهد پژوهش‌های موجود، مهارت بالینی خود و عملکرد موجود، تصمیمات بالینی مناسب را اتخاذ نماید (۳۶، ۳۷). اجزای اصلی آن شامل بهترین شواهد در دسترس، تجارب بالینی، ترجیحات بیمار و زمینه است (۳۸). به عقیده پست‌مدرنیسم در حرفه پرستاری برای داشتن عملکردی مبتنی بر شواهد باید بر پرورش تفکر انتقادی و ترغیب دانشجویان و پرستاران به استفاده از

یافته‌های شواهد در بالین تأکید بیشتری صورت گیرد (۳۹، ۴۰). مطالعه عزیز و همکاران (۱۴۰۱) بر به‌کارگیری روش‌های آموزش و یادگیری فعال همراه با مشارکت دانشجویان پرستاری تأکید دارد

دارند (۱۲)، از این‌رو یک‌کرد در راستای نقد کارکرد عقل به‌عنوان معیاری برای سنجش دانش و اخلاق استفاده می‌کنند (۸). پست‌مدرنیسم به‌عنوان یک مکتب فلسفی مطرح نیست (۱۳)، بلکه مجموعه‌ای از روش‌ها، مدل‌ها و دیدگاه‌های فلسفی مرتبط با یک رشته است که به تفکر و عمل افراد در جامعه با دیدگاهی انتقادی می‌نگرد (۱۴). از این‌رو توجه به تفکر انتقادی، بازنمایی و تأمل از مؤلفه‌های کلیدی این رویکرد فلسفی به شمار می‌آیند (۱۳).

در گذر سال‌ها و قرن‌ها، جهان شاهد به وجود آمدن تفکرات فلسفی بسیاری بوده است که بر علوم مختلف و حتی زندگی روزمره افراد جامعه اثر گذاشته‌اند (۱۵). پرستاری نیز، مانند سایر علوم تحت نفوذ فلسفه‌های مختلف و مفاهیم و مؤلفه‌های موجود در آن، بوده است (۱۶). فلسفه، چیدمان وسیعی از دیدگاه‌ها و نظراتی را ارائه می‌دهد که به‌واسطه آن‌ها، پرستاران می‌توانند پایه دانش خود را مجدد ارزیابی کرده و خصوصیات و صفات مفیدتر و قوی‌تری بسازند (۱۷). از آنجایی که نمی‌توان اثرات فلسفه را بر تکامل دانش و علم پرستاری انکار کرد، مطالعه فلسفه و تأثیر آن بر پرستاری امری بسیار مهم است (۱). نظریه‌پردازان معتقدند که پرستاری بدون داشتن بنیان‌های فلسفی و توجه عمیق به آن‌ها نه تنها به‌صورت حرفه، شکل نخواهد گرفت بلکه در موارد بحرانی و حساس، بدون روح و سرگردان خواهد شد و قادر نیست به سؤالات مهم حرفه در موارد خاص پاسخ گوید (۱) و در جهان گسترش یابد (۱۸). در این بین، تفکر فلسفی پست‌مدرنیسم با جدا دانستن علم از تظاهر، دروغ، ایمان و خرافات (۱۹)، بر بسیاری از حرفه‌ها از جمله پرستاری بیشترین تأثیرگذاری را داشته است (۱۵).

بنابراین عقیده، که دیدگاه متفاوت افراد نسبت به پدیده‌ها از جمله انسان، از تفکر فلسفی‌شان نشأت می‌گیرد، بسیاری از دانشمندان پرستاری مانند Fawsett، پست‌مدرنیسم را برای تدوین و ارائه برنامه مراقبت پرستاری، مهم و ضروری می‌دانند (۱۰، ۲۰). نظریه‌پردازانی همچون Parse، Peplau، Watson و Neuman نیز بر اساس این مکتب فلسفی به ابعاد انسان و تئوری‌های پرستاری نگاه می‌کنند (۲۱، ۲۲) و لازمه توسعه دانش پرستاری را توجه به تفکر انتقادی و روابط بین فردی می‌دانند (۲۳) که نقش مؤثری در ارتقاء کیفیت مراقبت‌ها و رویکرد مبتنی بر شواهد در پرستاری نیز دارند (۳).

پست‌مدرنیسم، مفاهیمی همچون انسان‌گرایی، جهان بدون مرز، چندصدایی، چند دیدگاهی و چند فرهنگی، تغییرات در معنای دانش و یادگیری مادام‌العمر را، در زمینه پرستاری ارائه می‌دهد (۲۴) که این موارد با وظایف حرفه‌ای پرستاران نیز مطابقت دارند (۲۵).

و معتقد است که این کار، منجر به پایداری بیشتر دانشجویان به اجرای دستورالعمل‌های مبتنی بر شواهد در عملکرد بالینی خواهد شد (۴۰).

پست‌مدیرنیسم با تأکید بر به‌کارگیری عملکرد مبتنی بر شواهد، برای پرستاران جهت اتخاذ بهترین تصمیم مراقبتی-درمانی، راه‌حل مناسبی ارائه کرده است (۴۱-۴۳) و لازمه مراقبت پرستاری با کیفیت را، مراقبت‌های پرستاری بر اساس مدارک و شواهد می‌داند (۴۴). چنان‌که در مطالعه و همکاران مختاری و همکاران (۱۳۹۶)، برگزاری برنامه‌های آموزشی مبتنی بر شواهد بر مهارت اجرای فرآیند پرستاری دانشجویان پرستاری مؤثر بود (۴۵). از طرفی اجرای اصول پرستاری مبتنی بر شواهد، شکاف بین پژوهش، آموزش و عملکرد بالینی را از بین برده (۴۶)، هویت حرفه‌ای پرستاران را اعتلا می‌بخشد (۴۷، ۴۸) و در ارتقای تفکر خلاق نیز تأثیر دارد (۴۹).

با توجه به نقش تفکر پست‌مدیرنیسم بر حوزه سلامت و مراقبت پرستاری، به‌منظور دستیابی به دیدگاهی کلی و مبتنی بر متون و شواهد موجود، این مطالعه باهدف دستیابی به شواهد حاضر و مرتبط با رویکرد پست‌مدیرنیسم در عملکرد مبتنی بر شواهد پرستاری انجام شد.

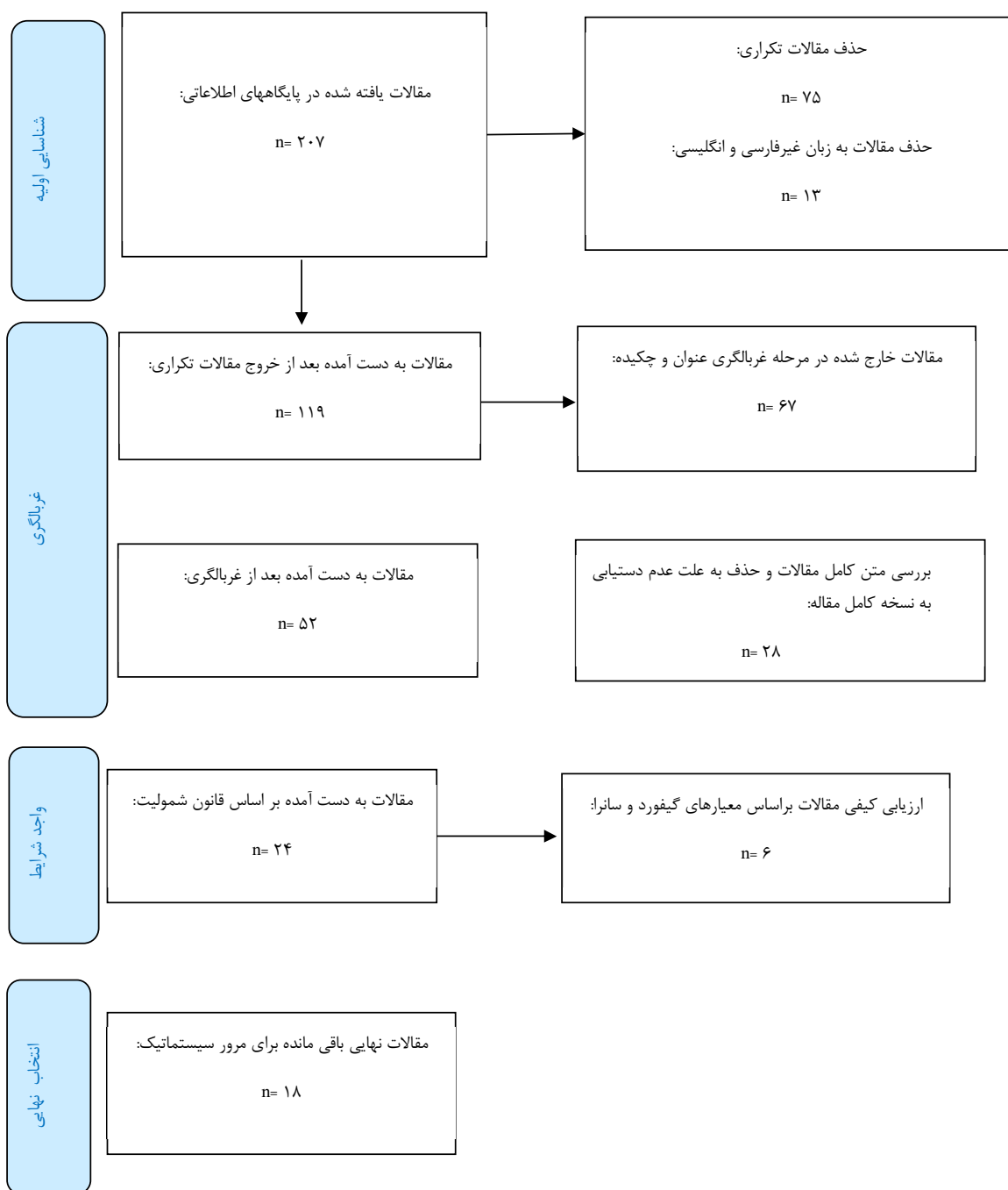
مواد و روش کار

این مطالعه باهدف مرور ادبیات و شواهد موجود در مورد پست‌مدیرنیسم به‌عنوان رویکرد مبتنی بر شواهد در پرستاری، به روش مرور روایتی غیر نظام‌مند انجام شد. ابتدا، مرور مختصری بر مطالعات موجود، اصطلاحات MESH و اصطلاحات Emtree صورت گرفت تا بهترین کلید واژگان، برای جستجو انتخاب گردد. سپس با استفاده از کلیدواژه‌های Postmodern, Postmodernism, Evidence-Based Practice, Nursing معادل فارسی آن‌ها: پست‌مدرن، پست‌مدیرنیسم، عملکرد مبتنی بر شواهد و پرستاری، به‌صورت مجزا و ترکیبی و با استفاده از عملگرهای AND، OR و NOT استراتژی جستجو طراحی شد. معیارهای ورود برای متون؛ شامل زبان انگلیسی و فارسی، دسترسی به متن و محتوای کامل مقاله و مرتبط بودن مقاله به موضوع پست‌مدیرنیسم در پرستاری و عملکرد مبتنی بر شواهد بود. که بر همین اساس، جستجو در پایگاه‌های اطلاعاتی داخلی SID و Magiran و پایگاه‌های داده خارجی PubMed، ProQuest و Science Direct، تا اول نوامبر سال ۲۰۲۲ توسط دو محقق

به‌صورت جداگانه انجام گردید. جهت دسترسی به محتوای غنی و پوشش حداکثری هدف پژوهش، جستجو بدون محدودیت زمانی و متدولوژیکی انجام گرفت. معیارهای خروج نیز عدم دسترسی به نسخه کامل مقاله، نبود یافته‌های مفید و مرتبط باهدف پژوهش و کیفیت پایین مطالعات بر اساس معیار Gifford (۵۰) و SANRA (۵۱) تعیین شد.

در جستجوی انجام‌شده بر اساس استراتژی جستجو، ابتدا ۲۰۷ مقاله از پایگاه‌های اطلاعاتی مختلف به دست آمد. از این میان، تعداد زیادی از مقالات به علت تکراری بودن و داشتن زبان غیرفارسی و انگلیسی حذف شدند. بعد از بررسی عنوان و چکیده مقالات بر اساس معیار ورود، ۶۷ مقاله از فرایند بررسی خارج شدند. ۲۸ مقاله به علت عدم دسترسی به فایل کامل و ۶ مقاله به علت دریافت امتیاز پایین از ابزار ارزیابی گیفورد (۵۰) و ابزار ارزیابی سانرا (۵۱) حذف شدند. بر اساس معیارهای ارائه‌شده توسط Gifford و همکاران برای مطالعات کمی (۶ معیار)، کیفی (۱۱ معیار)، شبه تجربی (۸ معیار) و تجربی (۷ معیار) مقالات در یک مقیاس دو امتیازی (صفر و یک) ارزیابی شدند. این معیارها شامل شفافیت در بیان مسئله و ضرورت انجام پژوهش، روش‌شناختی و نمونه‌گیری درست، نحوه گزارش یافته‌ها و تفسیر نتایج بود. نقطه برش برای حذف مقاله برای مطالعات کمی- پرسشنامه‌ای امتیاز ۴ و کمتر، برای مطالعات تجربی و شبه تجربی امتیاز ۶ و کمتر و برای مطالعات کیفی امتیاز ۸ و کمتر بود. همچنین Baethge و همکارانش در سال ۲۰۱۹ جهت ارزیابی کیفیت مقالات مرور روایتی، ابزاری با عنوان Scale for the quality assessment of narrative review articles و به‌اختصار SANRA ارائه کردند. این چک‌لیست از ۶ معیار مانند: تأیید اهمیت بالای مطالعه، ارائه کامل نتایج، دلایل مناطقی انجام مطالعه و غیره تشکیل شده است که هر معیار با استفاده از لیکرت ۳ درجه‌ای امتیازبندی می‌شود. بر طبق این ابزار؛ مطالعاتی که امتیاز حداقل ۲ را به دست آوردند، وارد فرآیند مرور شدند.

کلیه مراحل غربالگری و ارزیابی کیفیت مقالات از طریق شاخص‌های معرفی‌شده و بر اساس معیارهای ورود و خروج، توسط دو محقق از تیم پژوهش صورت گرفت. تعداد ۱۹ مطالعه، که بیشترین ارتباط را باهدف پژوهش حاضر داشتند جهت استخراج داده‌ها ارزیابی و تحلیل شدند. فرآیند ارزیابی مقالات در دیاگرام پریزما نمایش داده شده است (نمودار ۱).

نمودار (۱): فرآیند بررسی مقالات بر اساس دیاگرام PRISMA

یافته ها

در ادامه، نتایج ۱۸ مطالعه مرور شده، آورده شده است (جدول شماره ۱).

جدول (۱): مشخصات مقالات مرور شده در زمینه پست‌مدرنیسم در عملکرد مبتنی بر شواهد پرستاری

نویسنده/گان	سال	کشور	نوع مطالعه	عنوان	نتایج
Watson (22)	۱۹۹۵	آمریکا	مروری	Postmodernism and knowledge development in nursing	ساختار شکنی و بازسازی، ناشی از کاربرد مفهوم پست‌مدرنیسم منجر به تکامل پرستاری می‌شود. علم پرستاری در تفکر پست‌مدرن منحصربه‌فرد و مبتنی بر توانمندی‌های پرستاران و تعامل ظهور می‌کند. پست‌مدرنیسم با تشویق تفکر انتقادی و پذیرش تنوع در دیدگاه‌ها، چارچوب ارزشمندی برای درک و پیشرفت دانش پرستاری ارائه می‌دهد.
Lister (52)	۱۹۹۷	انگلستان	مروری	The art of nursing in a 'postmodern' context	پست‌مدرنیسم، راه‌های پارادایمیک متفاوتی را برای ساختن جهان اجتماعی نشان می‌دهد. که در این جهان با مؤلفه‌های جدید؛ پرستاری باید به زمینه و بستر اجتماعی، سیاسی و فرهنگی بیماران توجه کند تا به آن‌ها مراقبت کل‌نگر ارائه نماید. پرستاران پست‌مدرن باید ایمنی فرهنگی بیمار را رعایت کنند. مطابق با باورهای پست‌مدرنیسم، با ادغام علم مراقبت و تجربه شخصی، پرستاران می‌توانند درک خود را از تجربیات انسانی افزایش دهند و شفا و بهزیستی را ارتقا دهند. همچنین استفاده از پست‌مدرنیسم در عملکردهای مراقبتی، موجب تقویت و نمایان شدن ارزش‌های پرستاری و توسعه دانش پرستاری می‌شود.
Watson et al (21)	۲۰۰۲	آمریکا	مروری	Aesthetics, postmodern nursing, complementary therapies and more: an Internet dialogue	زیبایی‌شناسی در پرستاری صرفاً در مورد ایجاد جذابیت بصری محیط مراقبت‌های بهداشتی نیست. این در مورد شناخت اهمیت تجارب حسی، ارتباطات عاطفی، و نقش هنر و خلاقیت در درمان است.
Kong (23)	۲۰۰۴	کره جنوبی	مروری	Postmodernism and the issue of nursing	پست‌مدرنیسم منجر به افزایش کیفیت مراقبت و دانش پرستاری می‌شود. با استفاده از معیار کثرت‌گرایی در پست‌مدرنیسم می‌توان عملکرد مبتنی بر شواهد و مراقبت‌های جایگزین در پرستاری را مدنظر قرار داد. پرستاران می‌توانند با یادگیری مستمر از تجربیات خود، تأمل در عملکرد خود و توسعه قضاوت بالینی به برتری و قدرت در عملکرد و تصمیم‌گیری بالینی دست یابند.
Chinn et al (7)	۲۰۰۸	چین	مروری	A postmodern view of evidence	پست‌مدرنیسم موجب توسعه عملکرد مبتنی بر شواهد می‌گردد.
Kahraman et al (53)	۲۰۱۵	ترکیه	مروری	Relationship of Modernism, Postmodernism and	پست‌مدرنیسم تأکید ویژه‌ای بر روی ارزش‌های اجتماعی و مسائل موجود در جامعه دارد. این رویکرد بر تنوع‌گرایی تأکید می‌کند و معتقد است رویکرد نوین آموزشی و ساختار فعلی آموزش، برای

نویسنده/گان	سال	کشور	نوع مطالعه	عنوان	نتایج
				Reflections of it on Education	شناخت ارزش‌های انسانی و تأکید بر کثرت‌گرایی ناکارآمد است. آموزش پست‌مدرنیسم، به دنبال ترتیب نسلی پرستار و در جستجوی دانشی پویا است، که زمینه‌های فرهنگی افراد و ساختار تاریخی جامعه را بشناسد.
Kuntz et al (54)	۲۰۱۷	فرانسه	مروری	Science and Postmodernism: From Right-Thinking to Soft-Despotism	پست‌مدرنیسم موجب تأمل و بازاندیشی می‌گردد.
Ellaway et al (14)	۲۰۲۰	کانادا	مروری	Postmodernism and Medical Education	پست‌مدرنیسم نظریه‌ای ثابت نیست، می‌تواند حقایق را به چالش بکشد و ساختارها را در هم بشکند. این رویکرد به دنبال کشف و درک معانی و مقاصد زیربنایی در جهان و در نظر گرفتن تبیین‌ها و تفسیرهای جایگزین برای آن‌هاست و با ارتقای قدرت تصمیم‌گیری در بالین بیماران، سعی در توانمندسازی افراد شاغل در حوزه سلامت دارد.
Zardosht (29)	۲۰۲۰	ایران	نامه به سردبیر	Nursing Care and Postmodernism	پست‌مدرنیسم در حرفه پرستاری به یافته‌های قابل توجهی از جمله تقویت استدلال، پذیرش طب جایگزین، ایجاد تنوع در روش‌های درمانی، برجسته‌سازی معنویت، اخلاق و جهانی‌شدن پرستاری و نیز در نظر گرفتن اقلیت‌های قومیتی و فرهنگی دست یافته است.
Dell'Aquila et al (3)	۲۰۲۱	ایتالیا	مروری	Postmodernism and the decline of the clinical autopsy	تعمق و تأمل در شواهد بالینی، منجر به افزایش خلاقیت، نوآوری و تصمیم‌گیری بهتر در بالین می‌شود.
بیرمی پور و همکاران (۲)	۱۳۸۹	ایران	مروری	پست‌مدرن و اصلاحات برنامه درسی	مطابق با مؤلفه‌های پست‌مدرنیسم با تمرکز بر روی تأمل و بازاندیشی می‌توان برنامه‌های درسی فعلی به چالش کشید و با تأکید بر رشته‌های متنوع و استفاده از فناوری‌های جدید قادر به پاسخگویی به نیازهای فراگیران در عصر حاضر شد. مطابق با این رویکرد، یادگیری؛ تعامل محور و با مشارکت مدرس یا مربی و دانشجویان صورت می‌گیرد.

نویسنده/گان	سال	کشور	نوع مطالعه	عنوان	نتایج
شفیعی مجددی و همکاران (۵۵)	۱۳۹۲	ایران	مروری	از آموزش و بالین تا پرستاری مبتنی بر شواهد: مروری بر مقالات موجود و ارتباط آن با شرایط فعلی ایران	پرستاران آشنایی کمی با عملکرد مبتنی بر شواهد دارند. آن‌ها نیاز به داشتن تخصص و مهارت لازم برای استفاده از شواهد تحقیقاتی دارند، زیرا فرد باید همواره مروری بر مطالعات داشته باشد یعنی توانایی استفاده از منابع جستجو را در خود تقویت نماید، توانایی تحلیل آماری و منطقی داشته باشد. استراتژی‌هایی مانند حمایت از تصمیمات درست، استفاده از فناوری ارتباطی و اطلاعات، در نظر گرفتن پاداش و یا استراتژی‌های ترکیبی می‌تواند در اجرای شواهد مؤثر باشد.
صدوقی و صلصالی (۵۶)	۱۳۹۳	ایران	مروری	توسعه دانش پرستاری در عصر پست‌مدرنیسم	دانش پرستاری تحت تأثیر مفروضات پست‌مدرن یعنی کثرت‌گرایی، نسبی‌گرایی، توجه به گفتمان و زبان، در ابعاد مختلف شامل روش‌های تحقیق، استدلال و نهایتاً ارائه خدمات سلامتی متحول شده است و تغییراتی در آن مشاهده می‌شود.
قوجازاده و همکاران (۵۷)	۱۳۹۳	ایران	مرور نظام‌مند	مراقبت مبتنی بر شواهد در ایران: مطالعه مروری نظام‌مند	مراقبت علمی و حرفه‌ای، بیمار محوری و توجه به کیفیت خدمات، مفاهیم اصلی عملکرد مبتنی بر شواهد هستند. اجرای مداخلات مؤثر، می‌تواند تأثیر مثبتی در بهبود عملکرد مبتنی بر شواهد و کاهش شکاف تئوری و عمل داشته باشد.
صالحی و همکاران (۴۴)	۱۳۹۳	ایران	تجربی (مداخله به‌صورت آموزش دستورالعمل‌های مبتنی بر شواهد)	تأثیر آموزش دستورالعمل‌های پرستاری مبتنی بر شواهد بر میزان دانش پرستاران در بخش مراقبت ویژه نوزادان	اجرای دستورالعمل‌های مراقبتی مبتنی بر شواهد در ارتقاء کیفیت خدمات بهداشتی-درمانی، افزایش دانش پرستاران و بالا بردن سطح سلامت جامعه نقش مؤثری دارد. ضمناً چون با گذشت زمان، دانش به فراموشی سپرده می‌شود، نیاز به یادآوری و تکرار مداوم مطالب است. آموزش دستورالعمل‌های مبتنی بر شواهد که منطبق بر نتایج بهترین تحقیقات همراه با دانش، تخصص، تجارب بالینی و یا تلفیق مهارت بالینی با بهترین سواد بالینی خارجی به‌دست‌آمده از تحقیقات منظم و سیستماتیک روز دنیا است می‌تواند نقش مؤثری در افزایش کیفیت مراقبت‌های ارائه‌شده داشته باشد.

نویسنده/گان	سال	کشور	نوع مطالعه	عنوان	نتایج
کریمی و همکاران (۳۹)	۱۳۹۶	ایران	توصیفی (مبتنی بر پرسشنامه محقق ساخته)	الگوی برنامه درسی پست‌مدرن و کاربرد آن در نظام آموزش پرستاری ایران (طراحی و ارزشیابی الگو).	مطابق با رویکرد پست‌مدرنیسم محتویات برنامه درسی، ثابت نیست، پویا و به روز است. یادگیری، فعالیتی مبتنی بر تعامل و مشارکتی است. عوامل زیادی در برنامه درسی پست‌مدرن نقش دارند؛ مانند محیط یادگیری (وضعیت محیط یادگیری، فناوری‌های آموزشی و نقش مربی). هدف آموزش و پرورش پست‌مدرن، آفرینندگی و خلاقیت است. متخصصین برنامه‌ریزی آموزشی در سطح آموزش عالی از یک دانش خاص، نگرشی چندگانه ارائه دهند و محتوا را با مشارکت یادگیرنده و از طریق مذاکره تهیه نمایند.
یوسفی و همکاران (۵۸)	۱۳۹۹	ایران	مروری	تأملی فلسفی بر پزشکی مبتنی بر شواهد	طرفداران پزشکی مبتنی بر شواهد دو پیش‌فرض دارند: ۱. پزشکی موجود علمی نیست و باید با استفاده از شواهد، علمی شود. ۲. تصمیم‌گیری‌های بالینی باید بر شواهد به‌دست‌آمده از تحقیقات بالینی مبتنی باشد که معتبرترین آن‌ها مرورهای نظام‌مند هستند.
حیدری و پور اسماعیل (۵۹)	۱۴۰۰	ایران	مرور روایتی غیر نظام‌مند	تأثیر فلسفه پست‌مدرن بر پرستاری	تأثیرات پست‌مدرنیسم بر پرستاری در متون به چهار دسته تأثیر بر روش تحقیق، گفتمان در پرستاری، تئوری‌های پرستاری و تأثیر بر عمل پرستاری است. این تأثیرات شامل رد مدل‌های پرستاری، متاپارادایم‌ها و تئوری‌های بزرگ، تأکید بر متدولوژی تحقیق کیفی و تفسیری، ارائه مراقبت جامع‌نگر و توانمندسازی فردی بیماران و استفاده از گفتمان در روابط بین مراقبین و گیرنده مراقبت است.
<p>برآمده از مطالعات مرور شده و بر اساس همخوانی از نظر شباهت داده‌ها، پنج عامل مشترک بین رویکرد پست‌مدرنیسم و عملکرد مبتنی بر شواهد در پرستاری به دست آمد (جدول ۲).</p>					
<p>جدول (۲): یافته‌های مرتبط با پست‌مدرنیسم در مراقبت مبتنی بر شواهد</p>					
ردیف	یافته‌ها				
۱	تمرکززدایی در عملکرد مراقبتی				
۲	توجه به ارزش‌های بیمار				
۳	تقویت تصمیم‌گیری و استدلال بالینی				
۴	تأمل و تفکر نقادانه در شواهد				
۵	تعامل و ارتباط درمانی				

بحث و نتیجه‌گیری

این مطالعه باهدف مرور ادبیات و شواهد موجود در مورد پست‌مدیرنیسم به‌عنوان رویکرد مبتنی بر شواهد پرستاری انجام شد. نتایج این مطالعه نشان داد که تفکر فلسفی پست‌مدیرنیسم با دیدگاه عملکرد مبتنی بر شواهد پرستاری مؤلفه‌های مشترک بسیاری دارد، به‌طوری‌که پس از تحلیل داده‌های حاصل از مطالعات مرور شده، پنج عامل مشترک بین رویکرد پست‌مدیرنیسم و عملکرد مبتنی بر شواهد در پرستاری شامل، "تمرکززدایی در عملکرد مراقبتی"، "توجه به ارزش‌های بیمار"، "تقویت تصمیم‌گیری و استدلال بالینی"، "تأمل و تفکر نقادانه در شواهد" و "تعامل و ارتباط درمانی" به دست آمد. به عقیده Kermode & Brown (۱۹۹۶) پست‌مدیرنیسم می‌تواند به پرستاران برای تغییر خودشان و جهان‌شان کمک کند. آن‌ها اعتقاد دارند که پست‌مدیرنیسم می‌تواند، در بین سایر مسائل، پرستاری را به عصر هنر نایتینگل به‌وسیله انتقال آن از رویکردهای دقیق عقلایی به‌سوی ابهام و رویکردهای شعری، زیبایی‌شناختی و خیالی، از دسته‌بندی‌های ثابت به سمت هستی‌شناسی معتبر و از اعداد و حقایق به سمت متن، معنا و تئوری‌های ترکیب‌شده بازگرداند (۶۰).

پست‌مدیرنیسم مراقبت‌های پرستاری را بر اساس واقعیت‌های چندگانه دسته‌بندی می‌کند، که ممکن است توسط هر فرد، جداگانه درک و تعبیر شود اما بهترین نتایج و برون داد را برای بیماران و افراد جامعه داشته باشد. مطابق با این رویکرد مراقبت‌های پرستاری باید از هرگونه تمرکزگرایی و محوریت دوری کند (۱۷، ۶۱). تفکر پست‌مدیرنیسم بر ارائه مراقبت جامع‌نگر و توانمندسازی فردی بیماران تأکید می‌کند (۵۹) به‌طوری‌که به افراد اجازه دهد تا داستان‌های خود را بگویند و مشکلات خود را مشخص کنند تا راه‌حل‌های مختص و مربوط به مشکل خود را پیدا کنند (۶۲). مطابق با نظر Walker (۲۰۰۵) هرچند به‌سختی می‌توان تأثیر پست‌مدیرن را در پرستاری اندازه‌گیری کرد اما به‌یقین می‌توان گفت که این فلسفه با نگرش کنترت‌گرایی، پرستاری را از وضعیت نابسامانی که در خصوص توسعه دانش داشت خارج کرد (۱۶). رویکرد پست‌مدیرنیسم معتقد است، تمرکز پرستاری در ارتباط با بیماران تغییر کرده است. دیدگاه سنتی وظیفه محوری جای خود را به دیدگاه جدید مراقبت کل‌نگر داد. حتی در انگلستان از واژه "named nurse" استفاده شد که هر بیمار به نام یک پرستار اختصاص داده می‌شد که مسئول مراقبت از او بود. پرستاران به‌طور فزاینده‌ای قادر به استفاده از قدرت حرفه‌ای خود برای توانمندسازی بیماران خود هستند (۵۲).

پرستار پست‌مدیرن، باید به هر بیمار با توجه به ارزش‌ها، مسائل فرهنگی، زمینه تربیتی و ... مراقبت پرستاری ارائه دهد. از طرفی

رویکرد مبتنی بر شواهد نیز در پی ترکیب تخصص پرستار، ترجیحات و ارزش‌های بیماران است به‌نحوی‌که بهترین پیامد و برآیند را برای بیماران به همراه داشته باشد. این نتیجه در راستای نتایج مطالعه قدیریان و همکاران (۱۳۹۷) قرار دارد (۶۳). مطابق با نتیجه به‌دست‌آمده از پژوهش قدیریان، مراقبت پرستاری باید از پارادایم کمیت محور به پارادایم ارزش محور تغییر یابد. از منظر مدل ارزش محور، سه شاخص کیفیت، دسترسی و ارزش خدمات سلامتی، شاخص‌های کلیدی و نشان‌دهنده اثرگذاری خدمات پرستاری هستند (۶۴). درواقع آنچه در تفکر ارزش محور مهم تلقی می‌شود، برآیندهای بیماران است (۶۵). مفهوم زیبایی‌شناسی در پرستاری ذکر این نکته مهم را می‌طلبد که پرستاران با درگیر شدن با هنر، موسیقی، ادبیات و دیگر اشکال بیان، می‌توانند درک عمیق‌تری از تجربه انسانی را تقویت کنند و توانایی‌های همدلانه خود را افزایش دهند. این می‌تواند منجر به مراقبت دلسوزانه و مؤثرتر شود و درنهایت به نفع بیماران و متخصصان مراقبت‌های بهداشتی باشد. تحقیق در مورد زیبایی‌شناسی و پرستاری پست‌مدیرن بر نیاز به کاوش مداوم و ادغام اصول زیبایی‌شناسی در آموزش و عملکرد پرستاری تأکید می‌کند. پرستاران با تشویق تفکر انتقادی و رویکردهای خلاقانه به مراقبت، می‌توانند درک عمیق‌تری از پیچیدگی و غنای تجربیات انسانی ایجاد کنند. این می‌تواند به یک رویکرد جامع‌تر و شخص‌محورتر به مراقبت‌های بهداشتی کمک کند که با ارزش‌های پست‌مدیرنیسم همسو باشد و محیطی فراگیرتر و توانمندتر را برای بیماران و پرستاران ایجاد کند (۶۶).

تقویت تصمیم‌گیری و استدلال بالینی و تأمل و تفکر نقادانه در شواهد، از دیگر نتایج به‌دست‌آمده در این مطالعه بود. مهارت‌های تفکر انتقادی و خلاقیت در بالاترین سطح فعالیت شناختی انسان قرار دارد و از ارزشمندترین اهداف آموزشی و تربیتی به‌حساب می‌آید (۳۹). این تفکر تنها به یادگیری در آموزش عالی محدود نمی‌گردد بلکه بر تمام فعالیت‌های زندگی از جمله کار و روابط نیز مؤثر است شرایط ناپایدار بالینی نیازمند پرستارانی با توانایی تصمیم‌گیری مناسب است که لازمه آن تفکر انتقادی است (۶۷). مطابق با الگوی مکتب فکری پست‌مدیرنیسم، پرستاران با استفاده از قضاوت بالینی و تفکر انتقادی می‌توانند مراقبت با کیفیت بالاتری ارائه نمایند (۶۸). این نتایج، با نتیجه به‌دست‌آمده از عزیزی و همکاران (۳۹) و بهمن پور و همکاران (۶۹) همخوانی دارند. آن‌ها در مطالعات خود نشان دادند به‌کارگیری مهارت‌های تفکر انتقادی، با توسعه عملکردهای مبتنی بر شواهد، منجر به ایجاد پی‌آمدهای مثبت در بیماران می‌گردد. همچنین تأمل و جستجو در به‌روزترین شواهد و پژوهش‌های دنیا است. که اگر با تفکر نقادانه همراه باشد

منجر به برآیندهای مثبت در بیماران، افزایش کیفیت خدمات پرستاری و رضایت شغلی است (۷۰، ۷۱). تفکر انتقادی یکی از مهارت‌های ضروری در حرفه پرستاری است (۷۲). از این رو به جهت پرورش مهارت تفکر انتقادی در پرستاران و دانشجویان پرستاری باید از روش‌های یادگیری فعال، ایفای نقش و مراقبت مبتنی بر حل مسئله استفاده کرد (۴۰، ۷۰). کریمی و همکارانش (۱۳۹۶) نیز در مطالعه خود یک الگوی پیشنهادی برای برنامه درسی پست‌مدرن و کاربرد آن در نظام آموزش پرستاری ایران ارائه دادند، که دارای ابعاد متعددی، از جمله پرورش تفکر انتقادی، بروز خلاقیت و آفرینندگی و توجه به تفاوت‌های فردی و فرهنگی است (۳۹).

تشکر و قدردانی:

ارتباط و تعامل با بیمار مقدمه مراقبت پرستاری، عامل رشد حرفه‌ای، و مؤثر در بهبود بیمار است (۷۳). ارتباط مؤثر به‌عنوان یک عامل اساسی در پرستاری مورد تأکید قرار گرفته است و به‌عنوان شرط لازم برای مراقبت با کیفیت از بیمار محسوب می‌شود. تقویت ارتباط موجب می‌شود که پرستاران احساس نزدیکی بیشتری با بیمار داشته و رضایت شغلی آن‌ها نیز افزایش یابد (۷۴). مطابق با تفکر پست‌مدرنیسم نیز، جهت ارتقای کیفیت مراقبت‌های پرستاری پرستار باید تعامل مؤثری با بیمار برقرار نماید. هم‌راستا با نتایج مطالعه حاضر، موحد و همکاران در مطالعه خود از ارتباط به‌عنوان جوهره مراقبت پرستاری یاد کردند (۷۵).

حمایت مالی:

پژوهشگران بر خود لازم می‌دانند از زحمات اساتید گروه آموزشی پرستاری، دانشگاه علوم توان‌بخشی و سلامت اجتماعی که ما را در انجام این پژوهش یاری نمودند کمال تشکر و قدردانی را به عمل آورند.

تضاد منافع:

این مطالعه حمایت مالی نداشته است.

ملاحظات اخلاقی:

پژوهش باید تعامل مؤثری با بیمار برقرار نماید. هم‌راستا با نتایج مطالعه حاضر، موحد و همکاران در مطالعه خود از ارتباط به‌عنوان جوهره مراقبت پرستاری یاد کردند (۷۵). استفاده از رویکرد پست‌مدرنیسم و عملکرد مبتنی بر شواهد نقش مهمی در کاهش فاصله تئوری تا عمل نیز دارد، زیرا مطابق با مقالات علمی، شواهد موجود در پایگاه‌های اطلاعاتی و دستورالعمل‌های تأییدشده پرستاران می‌توانند آن‌ها را در عملکرد خود و عرصه‌های بالینی به کار ببندند و به طریق مؤثری در کاهش

References:

- Alhani F, Sadathoseini A, Khosropanah AH, Bahjatpour A. A critical study of liberalism in nursing practice. *Teb Va Tazkieh* 2011;19(4):47-61. (Persian)
- Beiramipour A, Bakhtiar Nasrabadi H, Hashemi S. Post modernism and modification in curriculum. *N Edu Approach* 2010;5(1):31-64. (Persian)
- Dell'Aquila M, Vetrugno G, Grassi S, Stigliano E, Oliva A, Rindi G, Arena V. Postmodernism and the decline of the clinical autopsy. *Virch Arch* 2021;479(4):861-3. <https://doi.org/10.1007/s00428-021-03166-7>
- Farmahini Farahani M. An introduction to the concept and features of post-post modernism. *Int J Psychosoc Rehab* 2020;24(8):14551-61. (Persian)
- Yeh L, Chen C-H. Postmodernism and nursing knowledge development. *Hu Li Za Zhi* 2008;55(4):73-80.
- Banahan M, Farazi A. spiritual education through postmodern thoughts. *J N Thoughts Educ* 2017;13(3):89-122.
- Chinn PL. A postmodern view of evidence. *Adv Nurs Sci* 2008;31(4):281. <https://doi.org/10.1097/01.ANS.0000341407.71682.1a>
- Rahnamaie SA. Post Modernism and the Challenge of the Crisis of Life Meaning. *J Islam Educ* 2020;15(32):77-92.
- Reed PG. A treatise on nursing knowledge development for the 21st century: Beyond postmodernism. *Adv*

- Nurs Sci 1995;17(3):70-84.
<https://doi.org/10.1097/00012272-199503000-00008>
10. Isaacs S, Ploeg J, Tompkins C. How can Rorty help nursing science in the development of a philosophical 'foundation'?. Nurs Philosophy 2009;10(2):81-90.
<https://doi.org/10.1111/j.1466-769X.2008.00364.x>
11. Dazhi Y. Postmodernist liberalism: A critique of Richard Rorty's political philosophy. Front Philosophy China 2008;3(3):455-63.
<https://doi.org/10.1007/s11466-008-0029-3>
12. Ahmed AS. Postmodernism and Islam: Predicament and promise: Psychology Press; 2004.
13. Rosenau PV. Postmodernism: methodology. International Encyclopedia of the Social & Behavioral Sciences: Second Edition. 2015.
<https://doi.org/10.1016/B978-0-08-097086-8.44042-0>
14. Ellaway RH. Postmodernism and medical education. Acad Med 2020;95(6):856-9.
<https://doi.org/10.1097/ACM.00000000000003136>
15. Edwards SD. What is philosophy of nursing? J Adv Nurs 1997;25(5):1089-93.
<https://doi.org/10.1046/j.1365-2648.1997.19970251089.x>
16. Walker CA. Postmodernism and nursing science. J Theory Constr Test 2005;9(1):5.
17. Rodgers BL. Developing nursing knowledge: Philosophical traditions and influences: Lippincott Williams & Wilkins, Philadelphia, PA.; 2005.
18. Alligood MR. The power of theoretical knowledge. Nurs Sci Q. 2011;24(4):304-5.
<https://doi.org/10.1177/0894318411419221>
19. Meleis AI. Theoretical nursing: Development and progress: Lippincott Williams & Wilkins; 2011.
20. Sitzman K. Understanding the work of nurse theorists: A creative beginning. Springer; 2017.
<https://doi.org/10.1891/1541-6577.31.4.402>
21. Watson J, Biley FC, Biley AM. Aesthetics, postmodern nursing, complementary therapies and more: an internet dialogue. Complement Ther Nurs Midwifery. 2002;8(2):81-3.
<https://doi.org/10.1054/ctnm.2001.0585>
22. Watson J. Postmodernism and knowledge development in nursing. Nursing Science Quarterly. 1995;8(2):60-4.
<https://doi.org/10.1177/089431849500800207>
23. Kong BH. Postmodernism and the Issue of Nursing. Taehan Kanho Hakhoe Chi 2004;34(3):389-99.
<https://doi.org/10.4040/jkan.2004.34.3.389>
24. O'Mathuna DP. Postmodernism & Nursing: After the Honeymoon. J Christ Nurs 2004;21(3):4-11.
<https://doi.org/10.1097/01.CNJ.0000262358.94734.01>
25. Porter A. Bioethics in the Ruins. J Med Philos. 2020;45(3):259-76.
<https://doi.org/10.1093/jmp/jhaa003>
26. Booth R, Strudwick G, McMurray J, Chan R, Cotton K, Cooke S. The future of nursing informatics in a digitally-enabled world. Introd Nurs Informatics 2021;395-417. https://doi.org/10.1007/978-3-030-58740-6_16
27. Zadvinskis IM, Smith JG, Yen P-Y. Nurses' experience with health information technology: Longitudinal qualitative study. JMIR Med Inf 2018;6(2):8734.
<https://doi.org/10.2196/medinform.8734>
28. Tulyakul P, Meepring S. Revolution of nursing science in the next decade. Glob J Health Sci 2021;13(4):1-32.
<https://doi.org/10.5539/gjhs.v13n4p32>
29. Zardosht R. Nursing care and postmodernism. Future Med Educ J. 2020;10(2):57.
30. Copeland D. Moral ecology in nursing: A pluralistic approach. SAGE Open Nurs 2019;5:2377960819833899.
<https://doi.org/10.1177/2377960819833899>
31. Watson D, Womack J, Papadacos S. Rise of the robots: Is artificial intelligence a friend or foe to nursing practice? Crit Care Nurs Q 2020;43(3):303-11.
<https://doi.org/10.1097/CNQ.0000000000000315>
32. Fawcett J. Nursing philosophies, models, and theories: a focus on the future. Nurs Theory 2010:425.

33. Peterson SJ, Bredow TS. Middle range theories: Application to nursing research: Lippincott Williams & Wilkins; 2009.
34. Younas A, Quennell S. Usefulness of nursing theory-guided practice: an integrative review. *Scand J Caring Sci* 2019;33(3):540-55.
<https://doi.org/10.1111/scs.12670>
35. Hjørland B. Evidence-Based Practice: An Analysis Based on the Philosophy of Science. *J Am Soc Infor Sci Technol* 2011;62:1301-10.
<https://doi.org/10.1002/asi.21523>
36. Considine J, McGillivray B. An evidence-based practice approach to improving nursing care of acute stroke in an Australian Emergency Department. *J Clin Nurs* 2010;19(1-2):138-44. <https://doi.org/10.1111/j.1365-2702.2009.02970.x>
37. Leung K, Trevena L, Waters D. Development of a competency framework for evidence-based practice in nursing. *Nurse Educ Today* 2016;39:189-96.
<https://doi.org/10.1016/j.nedt.2016.01.026>
38. Cui C, Li Y, Geng D, Zhang H, Jin C. The effectiveness of evidence-based nursing on development of nursing students' critical thinking: A meta-analysis. *Nurse Educ Today* 2018;65:46-53.
<https://doi.org/10.1016/j.nedt.2018.02.036>
39. karimi M, Naderi A, Seif Naraghi M. Postmodern curriculum of model and its application in Iran's Nursing Education system (design and evaluation model). *J Nurs Educ* 2017;6(3):47-55. (Persian)
<https://doi.org/10.21859/jne-06037>
40. Azizi N, Jafarizadeh H, Alilu L, Ali Nejad V. The effect of evidence-based education on the knowledge of nursing students in the care of hemodialysis vascular access. *Nurs Midwifery J* 2022;20(8):610-8. (Persian)
<https://doi.org/10.52547/unmf.20.8.610>
41. Balakas K, Smith JR. Evidence-based practice and quality improvement in nursing education. *J Perinat Neonatal Nurs* 2016;30(3):191-4.
<https://doi.org/10.1097/JPN.0000000000000197>
42. Haghgoshayie E, Hasanpoor E. Evidence-based nursing management: basing organizational practices on the best available evidence. *Creat Nurs* 2021;27(2):94-7.
<https://doi.org/10.1891/CRNR-D-19-00080>
43. Lindström M. The COVID-19 pandemic and the Swedish strategy: Epidemiology and postmodernism. *SSM Popul Health* 2020;11:100643.
<https://doi.org/10.1016/j.ssmph.2020.100643>
44. Salehi Z, Mokhtari Nouri J, Khademolhoseyni SM, Ebadi A. Effect of education of evidence-based nursing guidelines on the nurses' knowledge in the Neonatal Intensive Care Unit. *J Pediatr Nurs* 2015;1(2):20-8.
45. Mokhtari L, Babaei R, Zeinali A. The effect of evidence-based nursing training on nursing students' ability in executive skills of nursing process. *Nurs Midwifery J* 2018;16(2):122-9 [Persian]
46. Karimi Moonaghi H, Sharifi H. Reducing the Theory-Practice Gap Using Clinical Nurse Scholar Model. *J Torbat Heydariyeh Univ Med Sci* 2017;5(2):62-71. (Persian)
47. Sheikhalipour Z, Fathiazar E, Lotfi M, Pakpour V, Aghajari P, Ali Mokhtari Z. Concept of evidence based nursing and nursing education. *Iran J Med Educ* 2014;14(6):507-16. (Persian)
48. Habibzadeh H, Khajehali N, Khalkhali HR, Mohammadpour Y. Effect of evidence-based nursing training on nursing students' ability in executive skills of nursing process in Urmia university of medical sciences. *Nurs Midwifery J* 2013;11(4):1-9. (Persian)
49. Ozturk C, Muslu GK, Dicle A. A comparison of problem-based and traditional education on nursing students' critical thinking dispositions. *Nurse Educ Today* 2008;28(5):627-32.
<https://doi.org/10.1016/j.nedt.2007.10.001>
50. Gifford W, Davies B, Edwards N, Griffin P, Lybanon V. Managerial leadership for nurses' use of research evidence: an integrative review of the literature. *Worldviews Evid Based Nurs* 2007;4(3):126-45.
<https://doi.org/10.1111/j.1741-6787.2007.00095.x>

51. Baethge C, Goldbeck-Wood S, Mertens S. SANRA-a scale for the quality assessment of narrative review articles. *Res Integrity Peer Rev* 2019;4(1):1-7. <https://doi.org/10.1186/s41073-019-0064-8>
52. Lister P. The art of nursing in a 'postmodern' context. *J Adv Nurs* 1997;25:38-44. <https://doi.org/10.1046/j.1365-2648.1997.1997025038.x>
53. Kahraman AD. Relationship of modernism, postmodernism and reflections of it on education. *Procedia Soc Behav Sci* 2015;174:3991-6. <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2015.01.1146>
54. Kuntz M. Science and postmodernism: from right-thinking to soft-despotism. *Trends Biotechnol* 2017;35(4):283-5. <https://doi.org/10.1016/j.tibtech.2017.02.006>
55. Mojadadi M, Shomoossi N, Rad M. From education and clinical training to evidence-based nursing: a review of literature and its relevance to current Iranian conditions. *Beyhagh* 2018(1):1-8. (Persian)
56. Sadooghiasl A, Salsali M. Nursing knowledge development in the age of postmodernism. *Iran J Nurs Res* 2014;9(2):38-45. (Persian)
57. Ghojzadeh M, Azami-Aghdash S, Naghavi-Behzad M. Evidence-based care in Iran: A Systematic Review. *J Birjand Univ Med Sci* 2014;21(2):142-59. (Persian)
58. Yoosefee S, Sharifimoghaddam S, Lotfi M, Sadeghi H-S, Eraghi P, Hemmati-Moghaddam A-R. Philosophical Contemplation on Evidence-Based Medicine. *Qom Univ Med Sci J* 2020;14(4):22-30. (Persian) <https://doi.org/10.29252/qums.14.4.22>
59. Heydari A, Poursmail Z. The Impact of Postmodern Philosophy on Nursing. *Navid No* 2021;24(79):93-87. (Persian)
60. Kermod S, Brown CT. The postmodernist hoax and its effects on nursing. *Iran J Nurs Res* 1996;33(4):375-84. [https://doi.org/10.1016/0020-7489\(95\)00072-0](https://doi.org/10.1016/0020-7489(95)00072-0)
61. Rolfe G. A reply to 'why nursing has not embraced the clinician-scientist role' by Martha MacKay: nursing science and the postmodern menace. *Nurs Philos* 2010;11(2):136-40. <https://doi.org/10.1111/j.1466-769X.2009.00431.x>
62. Parsons C. The impact of postmodernism on research methodology: implications for nursing. *Nurs Inq* 1995;2(1):22-8. <https://doi.org/10.1111/j.1440-1800.1995.tb00059.x>
63. Ghadirian F, Vahedian-Azimi A, Ebadi A. Value-based care and the necessity of economic evaluation of nursing services. *Hayat* 2018;24(3):197-203. (Persian)
64. Salmond SW, Echevarria M. Healthcare Transformation and Changing Roles for Nursing. *Orthop Nurs* 2017;36(1):12-25. <https://doi.org/10.1097/NOR.0000000000000308>
65. Porter M. A strategy for health care reform--toward a value-based system. *N Engl J Med* 2009;361(2):109-12. <https://doi.org/10.1056/NEJMp0904131>
66. White J. Aesthetics and nursing: Exploring the art of nursing practice. *Nurs Philos* 2012;13(3):144-53.
67. Hasanpour M, Hasanzadeh A, Ghaedi Heidari F, Bagheri M. Critical Thinking Skills of Nursing Students. *Iran J Nurs Res* 2015;28(93-94):22-31. (Persian) <https://doi.org/10.29252/ijn.28.93.94.22>
68. Purvis CA. Factors that influence the development of critical thinking skills in associate degree nursing students (Doctoral dissertation, University of Georgia).
69. Bahmanpour K, Navipour H, Ahmadi F, Kazemnejad A. A concept analysis of critical thinking in clinical nursing. *Sci J Kurdistan Univ Med Sci* 2017;22(2):96-109. (Persian)
70. Mousazadeh N, Momennasab M, Sharif-Nia H, Nazari R, Hajhosseini F. Effective Factors in Critical Thinking Disposition in Nursing Students. *Edu Res Int* 2021;2021. <https://doi.org/10.1155/2021/5580010>
71. Salsali M, Tajvidi M, Ghiyasvandian S. Explaining the concept of critical thinking from the perspective of nurses. *Nurs Midwifery J* 2013;11(9):714-22. (Persian)
72. Sarhangi F, Masoumy M, Ebadi A, Seyyed Mazhari A, Rahmani A, Raisifar A. Effect of Concept Mapping Teaching Method on Critical Thinking Skills of

- Nursing Students. JCC Nurs 2011;3(4):145-50. (Persian)
73. Mahmoudi H, Ebadi A, Salimi S, Najafi Mehri S, Mokhtari Noori J, Shokrollahi F. Effect of nurse communication with patients on anxiety, depression and stress level of emergency ward patients. JCC Nurs 2010;3(1):7-12. (Persian)
74. Kargar Jahromi M, Ramezani S. Evaluation of barriers contributing in the demonstration of an effective nurse-patient communication in educational hospitals of Jahrom, 2014. Glob J Health Sci 2014;6(6):54-60. <https://doi.org/10.5539/gjhs.v6n6p54>
75. Fakhr-Movahedi A, Negarandeh R, Salsali M. Exploring Nurse-Patient Communication Strategies. Hayat 2013;18(4):28-46.

POSTMODERNISM: EVIDENCE-BASED PRACTICE IN NURSING: A NARRATIVE REVIEW

Tahereh Gilvari¹, Abolfazl Rahgoi², Soheila Zabolypour³, Leila Rafiee-Vardanjani⁴,
Masoud Fallahi-Khoshknab^{5*}

Received: 23 November, 2023; Accepted: 09 March, 2024

Abstract

Background & Aim: Postmodernism is an intellectual, social, cultural, artistic, and moral evolutionist movement in the contemporary era. Nursing theorists consider postmodernism essential for formulating and presenting a care program because rethinking, critical thinking, and evidence-based training and practice are the main concepts of this philosophical thinking. The present study reviewed the available literature and evidence about postmodernism as an evidence-based approach to nursing.

Materials & Methods: In this study, a non-systematic narrative review method was used. Articles were searched using the keywords Postmodern, Postmodernism, Evidence-Based Practice, and Nursing. The search for Persian and English articles was done in the internal databases of SID and Magiran and external databases of PubMed, ProQuest, and Science Direct without time and methodological limitations. A total of 207 articles were found, and after reviewing the articles, 18 studies were evaluated and analyzed based on the inclusion and exclusion criteria for data extraction.

Results: The results showed that the five features of postmodernism in evidence-based nursing science include "decentralization in care practice," "attention to patient values," "strengthening decision-making and clinical reasoning," "reflection and critical thinking in evidence," and "interaction and communication therapy."

Conclusion: Since the postmodernist theory shares many concepts with the evidence-based approach, this point of view can be used to increase the standards of education and care in nursing. Therefore, it is suggested that respected nurses consider using this approach. Also, professors, clinical nursing trainers, and nursing managers should pay more attention to applying this important approach.

Key words: Evidence-Based Practice, Nursing, Postmodernism

Address :University of Social Welfare and Rehabilitation Sciences, Dr. Madah Building (Pavilion No. 4), 2nd Floor, Department of Nursing, Koodakyar St., Student Boulevard, Evin, Tehran

Tel: +982122180036

Email: fallahi@uswr.ac.ir

This is an open-access article distributed under the terms of the [Creative Commons Attribution-noncommercial 4.0 International License](https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/) which permits copy and redistribute the material just in noncommercial usages, as long as the original work is properly cited.

¹ PhD Student, Department of Nursing University of Social Welfare and Rehabilitation Sciences, Tehran, Iran

² Instructor, Department of Nursing, University of Social Welfare and Rehabilitation Sciences, Tehran, Iran

³ PhD Student, Department of Nursing University of Social Welfare and Rehabilitation Sciences, Tehran, Iran

⁴ PhD Student, Department of Nursing University of Social Welfare and Rehabilitation Sciences, Tehran, Iran

⁵ Professor, Department of Nursing, University of Social Welfare and Rehabilitation Sciences, Tehran, Iran
(Corresponding Author)